

Schakt i Uppsala

Nedläggning av optokabel 2007 & 2008

RAÄ 88
Uppsala
Uppland

Bent Syse

UPPLANDSMUSEET

Schakt i Uppsala

Nedläggning av optokabel 2007 & 2008

RAÄ 88
Uppsala
Uppland

Bent Syse

Omslagsbild: Borrgrop strax söder om Trefaldighetskyrkan. Foto Bent Syse, Upplandsmuseet.

Upplandsmuseets rapporter 2009:15
ISSN 1654-8280

Arkeologiska avdelningen

Renritning och planer: Bent Syse

© Upplandsmuseet, 2009

Upplandsmuseet, S:t Eriks gränd 6, 753 10 Uppsala
Telefon 018 - 16 91 00. Telefax 018 - 69 25 09
www.upplandsmuseet.se

Innehåll

Inledning	6
Målsättning	7
Arbetsföretaget	7
Undersökningsresultat	9
Sammanfattning	12
Administrativa uppgifter	12

Inledning

Efter beslut 2007-04-11 och 2008-09-22 från Kulturmiljöenheten, länsstyrelsen i Uppsala län (Istn dnr 431-5089-07, 431-14561-08) har Upplandsmuseet, avdelningen för arkeologiska undersökningar, utfört en antikvarisk kontroll i samband med nedgrävning av optokabel på ett antal sträckor inom , Uppsala (fig 1). Beställare var Borderlight AB, som även bekostat undersökningen.

Rapporten som är sammanställd av Bent Syse redovisar det arkeologiska kunskapsläget i området samt de arkeologiska resultat som framkom vid ledningsarbetena.

Figur 1. Uppsala stad med begränsningen för fornlämningsområdet Raä 88, Uppsalas medeltida utbredning.

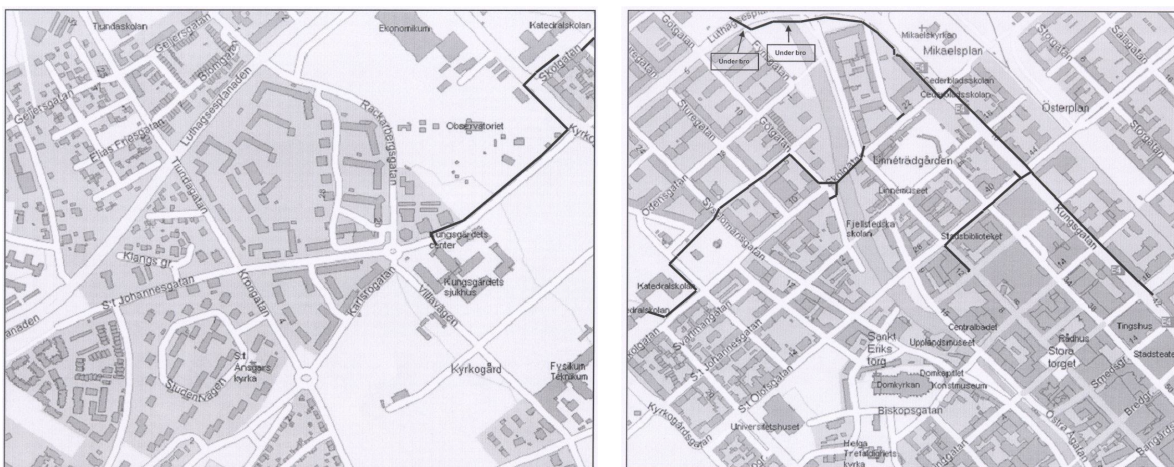
Målsättning

Målsättningen med den antikvariska kontrollen var att konstatera om medeltida kulturlager skulle komma påverkas vid uppgrävandet av schakt för nedläggning av optokabel samt andra ingrepp i samband med planerade markarbeten.

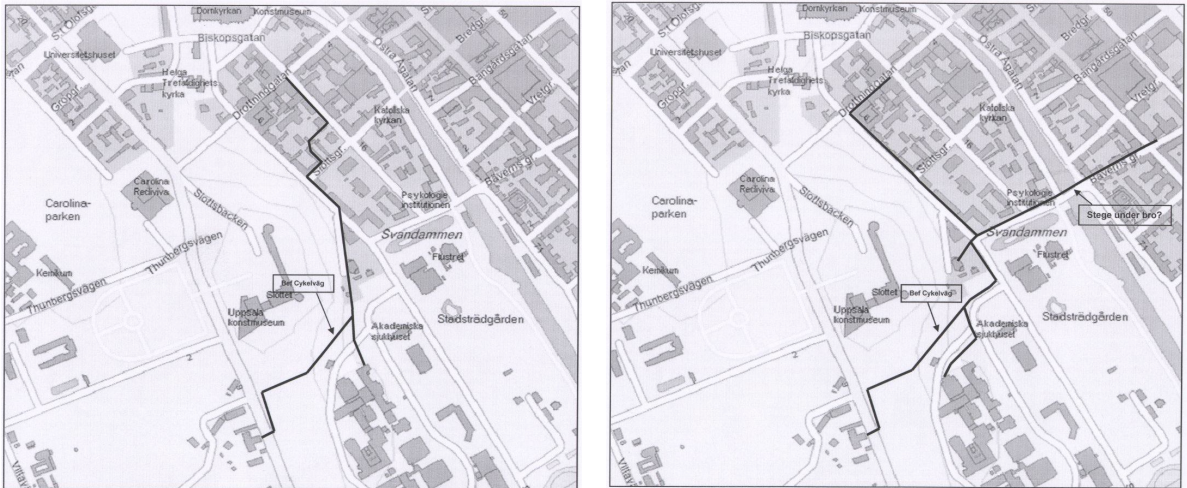
Om så skedde skulle dessa dokumenteras, såväl i plan som i sektion. Trots de minimala ingreppen torde arbetenas lokalisering inom vissa partier av det medeltida Uppsala kunna ge ytterligare underlag för stadens utbredning under olika tidsperioder.

Arbetsföretaget

Under våren 2007 inkom Borderlight med en ansökan till länsstyrelsen om att få schakta för optokabel inom begränsningen för Uppsala stads medeltida kulturlager (fig 2-5). Schaktningarna skulle ske med ett maximalt djup av 0,65 m under mark med en bredd av 0,5 m. Detta medförde att museet inte övervakade de schaktningar som ägde rum i gatu- och trottoarmark, där fyllnadsmassorna i normala fall överstiger det planerade schaktdjupet. I första hand var det intressant att följa schaktningarna i partiet framför Slottskällan, inom sjukhusområdet samt delar av den befintliga cykelvägen upp mot Dag Hammarskiölds väg (fig 4-5).

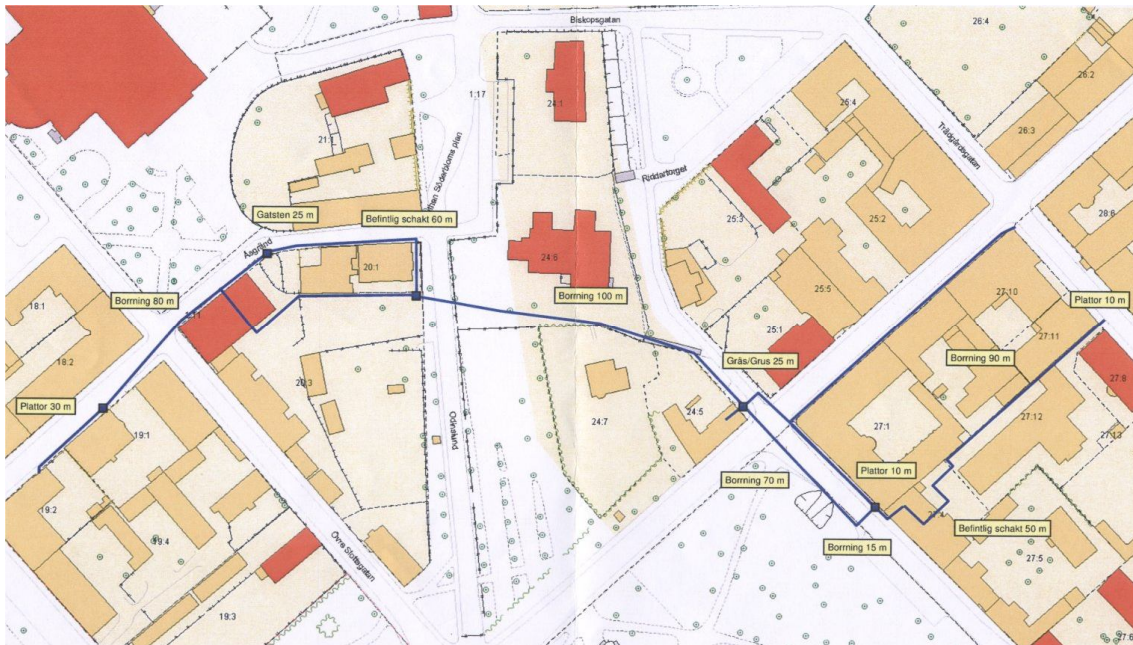

Figur 2-3. Planerade schaktningar från Skolgatan till Kungsgårdets sjukhus (t.v) och schaktningar i nordvästra delen av staden.

Figur 4-5. Planerade schaktningar öster och nedanför slottet. Sträckningen på figur 4 (t.v) avrättades från då den kom att ligga längs med den plats där en massgrav hittades år 2001. Därför kom sträckningen på figur 5 att gälla bortsett från en dragning inom kvarteret Trädgården mellan Drottninggatan och Slottsgränd där alternativet på figur 4 användes.

Nästa ansökan från Borderlight kom att gälla schaktningar för optokabel i området kring Trefaldighetskyrkan (fig 6). På samma sätt som tidigare lades kabeln grunt i gator och trottoarer. Däremot kom det att ske en borring under mark förbi Trefaldighetskyrkans kyrkogård.

Figur 6. Plan över schaktningar som skedde hösten 2008.

Undersökningsresultat

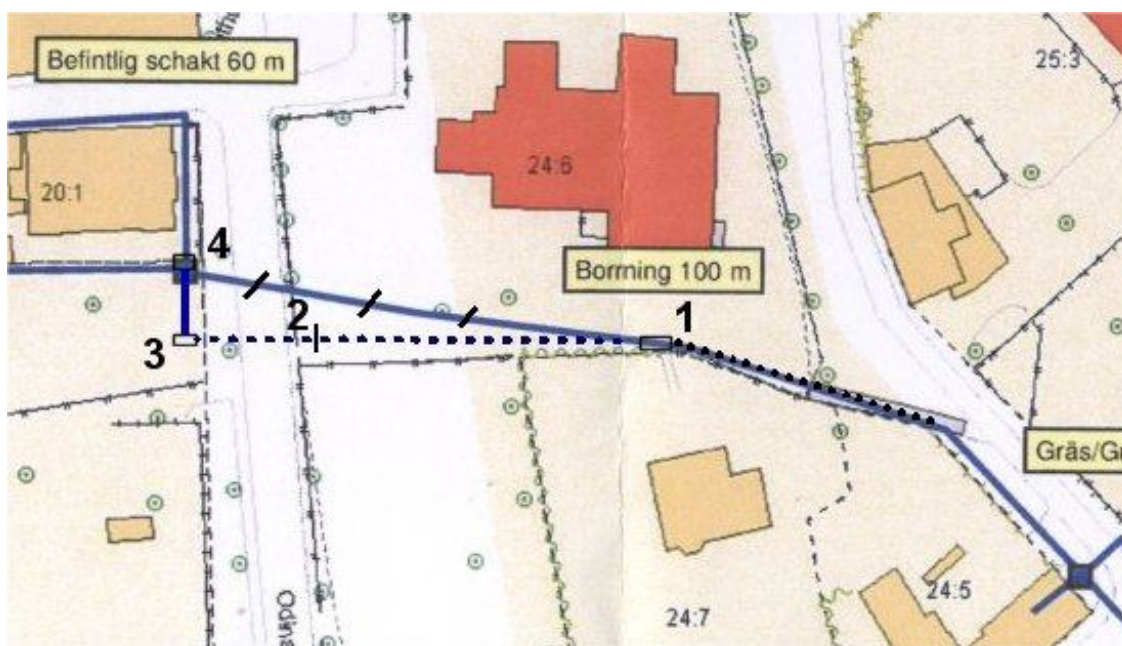
Under sommaren 2007 kallades arkeologer från museet till kvarteret Trädgården där man vid schaktningarna iakttagit en tegelkonstruktion vid Engelska villan. Det visade sig vid besiktning att lagret med mycket tegel sannolikt tillkommit vid byggnation av villan. Även i samband med upptagande av tryckgropar för tryckning under Slottsgränd skedde en besiktning. Nästa övervakning var i samband med schaktningar från Nedre Slottsgatan till Slottskällan (fig 7). På denna sträcka schaktades det med ett djup av 0,5 m och en bredd av 0,5 m. I schaktet frkrom 0,4 m omrörda jordmassor med enstaka tegel. Under det spår efter att odlingslager, troligen sentida.

Figur 7. Schaktning in mot Slottskällan. Foto Joakim Kjellberg, Upplandsmuseet.

Fortsatta schaktningar från Nedre Slottsgatan upp mot Dag Hammarskiölds väg skedde senare på hösten, men Upplandsmuseet kallades inte till dessa, så någon övervakning kunde inte ske. Troligen kom det ringa schaktningsdjupet inte att påverka några eventuella lämningar under jord.

Under december 2008 övervakades arbetet utanför Trefaldighetskyrkan (fig 8). Den streckade linjen visar var borrning under jord skedde. Vid punkt nr 1 schaktades för en borrr grop. Gropen var 3,5 m lång, 1 m bred och ett djup av 0,6 m under mark. Endast lösa benrester påträffades i gropen och dessa samlades in för att i samband med igenläggning återplaceras i gropen (fig 9).

Figur 8. Utsnitt ur figur 6 visande iakttagelser söder om Trefaldighetskyrkan. 1. Borrgrop. 2. Stopp vid borring. 3. Borrgrop. 4. Kopplingsgrop. Streckad linje visar var borrningen ägde rum.

Figur 9. Borrgropen söder om Trefaldighetskyrkan. Foto Bent Syse, Upplandsmuseet.

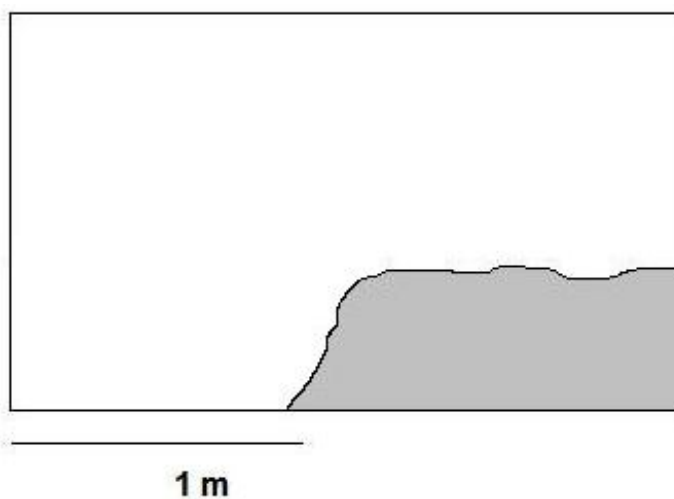
I samband med borrhningen mellan punkt 3 och 1 visade det sig att borren stoppade på hårt material vid punkt 2 på kartan. Detta skedde på ett djup av 1,3 m under mark. Vid sänkning ner till 1,7 m under mark genomfördes borrhningen utan stopp. Vad som orsakade detta stopp är svårt att avgöra. Eventuellt skulle det kunna röra sig om en byggnad med källare.

Vid punkt 3 togs den övre borrhgropen upp. Direkt under gruset fanns spår efter ett par större stenar som kan ha utgjort rester efter en husgrund från senare tid.

I hörnet mot Lindska skolan togs ett schakt upp för en kopplingslåda. I denna framkom ett parti med lagda stenar. Gropen var 1,5 m bred, 2,5 m lång och hade ett djup av 0,8 m under mark. Stenläggningen låg 0,7 m under mark. Den bevarade ytan var 1,2 m lång med en bredd av 0,4 m. Stenarna var relativt små 0,05 x 0,12 m i diameter. Den var vällagd och hade en jämn yta där inga stenar stack upp över de andra. Över stenarna fanns ett ca 0,1 m tjockt lager med kalkbruk. I resten av gropen fanns det sentida fyllning av myllablandat grus och sand med inslag av tegel (fig 10-11).

Figur 10. Foto över stenläggningen i kopplingsgropen, punkt 4 på figur 8. Foto Bent Syse, Upplandsmuseet.

Figur 11. Plan på kopplingsgropen där det gråmarkerade partiet är stenläggningen.

Sammanfattning

Efter beslut från Kulturmiljöenheten, länsstyrelsen i Uppsala län har Upplandsmuseet, arkeologiska avdelningen, utfört en antikvarisk kontroll i samband med schaktningar för nedläggning av optokabel i Uppsala under åren 2007 och 2008. Endast vid schaktningar vid Odinslund framkom lämningar som kan vara av äldre, möjligen medeltida datering. Några fynd påträffades inte vid arbetena.

Administrativa uppgifter

Plats: Uppsala

RAÄ nr: 88

Fornlämningstyp: Medeltida kulturlager

Undersökningstyp: Antikvarisk kontroll

Orsak till undersökningen: Schaktning för optokabel

Fältundersökningsperiod: Våren 2007 och december 2008

Projektledare: Bent Syse

Upplandsmuseets dnr: Ar-412-2008, Ar-979-2008

Upplandsmuseets projektnr: 8233 och 8291

Uppdragsgivare: Borderlight AB

Handläggare på länsstyrelsen i Uppsala län: Jan Helmer Gustafsson

Länsstyrelsens dnr och datum för beslut: 2007-04-11, 431-5089-07

2008-09-22, 431-14561-08

Fynd: Inga fynd påträffades.

Arkivmaterial: Förvaras vid Upplandsmuseets arkiv.